
Pero Tafur

Autor:

Data de publicació: 16-09-2017

Pedro Tafur

Biografia

Naixement

1410 (Gregorià)

Còrdova

Mort

1490 (Gregorià) (79/80 anys)

Còrdova

Activitat

Ocupació

Explorador, autor i escriptor

Signatura

Pedro Tafur (Sevilla, circa 1405/1409-c. 1480) va ser un viatger i escriptor castellà, va ostentar el càrrec de veinticuatro de la seva ciutat natal, conegut per la seva obra *Aventures i viatges*, escrita cap a 1454, en la que relata un periple realitzat entre 1436 i 1439 per gran part d'Europa (Estrasburg, Brussel·les, Magúncia, Bohèmia, Viena, Venècia, Suïssa, Hongria) i altres llocs del Mediterrani, com Creta, Rodes, Xipre, Quíos, Egipte i Orient Pròxim (de Terra Santa fins a Esmirna, Trebisonda i Crimea, entrevistant-se amb el sultà de l'Imperi otomà Murat II), incloent Roma i Constantinoble (Bizanci), poc abans de la seva caiguda en mans islàmiques, on va entaular contacte amb Joan VIII Paleòleg, de qui Tafur es considerava parent.[1][2][3][4][5][6]

Biografia

Segons el propi Pedro Tafur, ell era «castellà natural de Sevilla», i tot i que els seus primers editors el van considerar cordovès, és la tesi més acceptada pels estudiosos segons declara Pérez Priego en la seva edició crítica de 2009.

Bruixes va ser una de les ciutats que va visitar Pedro Tafur en 1438.[7] Pocs anys abans (1434) havia pintat allí Jan Van Eyck el seu conegut *Retrato dels esposos Arnolfini*.

La seva vida es va desenvolupar entre l'alta noblesa del segle XV. Va ser criat a la casa de Luis González de Guzmán, nét del rei Enric II de Castella i mestre de l'Orde de Calatrava, relacionant-se personalment amb Joan II de Castella. Allí va mantenir relació amb Fernando de Guzmán, futur comanador de Calatrava a qui va dedicar les seves *Aventures i viatges*. Sota les banderes del rei castellà va combatre cap el 1430 a la frontera de Jaén contra el Regne de Granada. Va arribar a ser nomenat veinticuatro de la ciutat de Sevilla.

Va començar el seu viatge a la tardor de 1436, després de lluitar en el setge de Gibraltar a les ordres del comte de Niebla Enrique Pérez de Guzmán i va tornar en la primavera de 1439, després de la seva trobada a Florència amb el papa Eugeni IV a començaments d'aquest any. Va recórrer tres continents desitjós de conèixer món i viure aventures, segons ell mateix explica. Pel camí va participar en batalles, va conèixer els sants llocs i fins i tot va realitzar labors diplomàtiques.[8] Al seu retorn es va casar amb Juana de Horozco amb la que va tenir tres fills, i potser n'havia tingut d'altres d'un anterior matrimoni amb Francisca de Aguayo, entre els quals es coneix a Constança Tafur. Va fixar la seva residència a Còrdova, amb tres esclaus portats de Caffa al seu servei.[9][10][11]

Més d'una dècada més tard, cap el 1454, va escriure un llibre titulat *Tractado de las andanças e viages*[12] (inèdit fins al 1874), que és un dels pocs exemples de llibre de viatges medievals que es coneixen a Espanya al costat del de Ruy González de Clavijo. D'aquesta obra la historiografia ha destacat fonamentalment el valor documental de la seva descripció de la ciutat de Roma o Bizanci així com els detalls de la seva trobada amb el viatger italià Niccolò de Conti.

En 1469 es va comprometre amb el senyor d'Aguilar Alfonso Fernández de Còrdova (probablement germà major del Gran Capità) a mantenir la ciutat pel partit d'Enric IV enfront dels atacs dels seus enemics, en ple conflicte successori a la mort de l'infant Alfonso pels drets al tron disputats entre les infantes Juana i Isabel, que aquest mateix any es casava amb Fernando II d'Aragó. Possiblement en aquesta època fos nomenat vint-i-quatre, càrrec que va ostentar fins a 1480. En 1476 seria un dels veinticuatro que van ocupar Fuente Obejuna per a Còrdova, després dels disturbis ocasionats pel comanador de Calatrava Fernán Pérez de Guzmán, esdeveniments històrics que són la base de la comèdia sobre el cas de Lope de Vega. Fins a 1479 hi ha constància documental de la seva activitat, però el 1480

desapareix el seu nom dels registres de les actes capitulars de Còrdova en les que figurava assíduament fins a aquest moment i el 1484 testimoniatges de la seva dona confirmen que ja havia mort.

Les Aventures i viatges

L'any en què Pedro Tafur va començar el seu viatge pel món, fixant el seu centre neuràlgic a Venècia, a Florència, que també va visitar Tafur, s'acabava la cúpula de la catedral de Santa María del Fiore, una de les obres clau del Renaixement que es va enllestir el 1436 i fou consagrada pel papa Eugeni IV el 25 de març.. Segons el seu testimoniatge a Florència va trobar al papa i a l'emperador [13]

L'obra per la que Pedro Tafur va adquirir anomenada és un llibre de viatges titulat *Andanças é viajes de Pero Tafur por diversas partes del mundo avidos*, dut a terme de 1435 a 1439 i escrit cap el 1454. En ell relata el seu recorregut realitzat quinze anys abans a través dels tres continents coneguts en la seva època, i va descriure tant les poblacions (de les quals li van interessar especialment les ciutats) com els costums dels seus habitants. També va observar la naturalesa i la fauna, en moltes ocasions exòtica per a un europeu. No deixa de ressenyar la política, la societat, la indústria i el comerç de les terres que va recórrer, contextualitzant històricament aquests aspectes en la mesura dels seus coneixements i de la informació que rebia.[14]

Segons assenyala Francisco Javier Villalba el llibre de viatges o aventures de Tafur manca de qualitat literària i no està escrit per un veritable historiador.[15] Relata els seus viatges utilitzant una prosa simple, primitiva i ingènua, freturosa de l'ambició i la cultura de la gran literatura, però que lluny de ser tosca i monòtona, deixa veure una intel·ligència viva i un agut sentit de l'observació, fets que aporten frescor al seu estil, plagat de detalls curiosos. En resum, la seva obra és considerada generalment com un llibre de viatges, interessant per ser dels pocs medievals que s'han conservat a Espanya, però atípic, entre altres raons per la distància temporal transcorreguda entre la realització de l'itinerari i la seva redacció.[16]

Contradiccions

L'obra de Pedro Tafur és considerada com una obra autèntica, transcrita d'una única còpia conservada del segle XVIII. El llibre, però, té algunes contradiccions importants la causa i origen de les quals és impossible d'esbrinar.

L'almirall de Xipre

Segons Pedro Tafur, l'almirall de Xipre (mossen Suarez) era castellà.[17]

«

É aquella ora mosen Suarez, Almiralle de Chypre, estava presente, é se llegó á mí muy domésticamente mostrándose ser castellano como yo, é suplicó al Rey é al Cardenal é á la señora madama Inés, que me dexasen yr por su huesped, ...

»

— Tractado de las andanças e viajes de Pero Tafur. Pàgina 68, 101/357.

Aquesta afirmació rotunda és molt diferent de la realitat. Mossèn Galzeran Suaris era d'origen valencià (diversos cops

esmentat com a català pels forasters, segons un costum freqüent de l'època).

Segons la crònica d'Enguerrand de Monstrelet es tractava d'un cavaller català. La seva transcripció del nom era "Gasserant Savari".[18]

Tafur català ?

Algunes referències indiquen que Pero Tafur era català. Es tracta d'un error groller dels autors que ho afirmen o la afirmació està basada en cròniques de Xipre poc divulgades?[19][20][21][22][23][24][25][26]

Vegeu també

Alfòndec
Caravanserrall

Referències

«El mismo viajero español declara ser un "castellano natural de Sevilla".

«Del testamento de su mujer se desprende que Tafur hubo de morir antes de 1484, ya que se refiere a él en esa fecha ya como difunto».

Hasta 1480 figuraba frecuentemente en las actas capitulares de Córdoba como veinticuatro de la ciudad, y después de ese año deja de aparecer su nombre.

Castro Hernández, art. cit., 2013.

Villalba Ruiz de Toledo, «El viaje de Don Pero Tafur (1436-1439)», 2005, págs. 541-545

Pérez Priego, «Encuentro del viajero Pero Tafur con el humanismo florentino del primer cuatrocientos», Revista de Literatura, 2011, enero-junio, vol.

Oliver y Esteller, «Viaje de Pedro Tafur por el imperio germánico en los años 1438 y 1439.

«Atlas de los exploradores españoles», 2009. [Consulta: 30 novembre 2018].

Jiménez de la Espada, «Introducción» a su ed.

Miguel Ángel Pérez Priego, «Pero Tafur y sus Andanzas e viajes», estudio a su ed.

Pablo Castro Hernández, «Un estado de la cuestión sobre las Andanzas e viajes de Pero Tafur: discusiones historiográficas y problemáticas de estudio», Revista Electrónica Historias del Orbis Terrarum, 26 de noviembre de 2013.

Sofía Carrizo Rueda, «Tractado de las andanzas e viajes de Pero Tafur», en José Manuel Lucía Mejías y Carlos Alvar Ezquerro, Diccionario filológico de literatura medieval española: textos y transmisión, Madrid, Castalia, 2002.

Andanzas y viajes de Pedro Tafur, apud Pérez Priego, «Encuentro del viajero Pero Tafur con el humanismo florentino del primer cuatrocientos», pág. 136.

Pablo Castro Hernández, «Un estado de la cuestión sobre las Andanzas e viajes de Pero Tafur: discusiones historiográficas y problemáticas de estudio», Revista Electrónica Historias del Orbis Terrarum, 26 de noviembre de 2013.

Francisco Javier Villalba Ruiz de Toledo, «El viaje de Don Pero Tafur (1436-1439)», Arbor, n.º 711-712, 2005, pág. 541; apud Castro Hernández, «Un estado de la cuestión...», 2013.

Castro Hernández, art. cit., 2013.

Pero Tafur. Andanzas e viajes de un hidalgo español. Miraguano Ediciones, 1995. ISBN 978-84-7813-134-1.

Enguerrand de Monstrelet; Douët d'Arcq La chronique d'Enguerrand de Monstrelet: en deux livres, avec pièces justificatives. Renouard, 1860, p. 263—.

Ronald Jennings. Christians and Muslims in Ottoman Cyprus and the Mediterranean World, 1571-1640. NYU Press, 1993, p. 189—. ISBN 978-0-8147-4181-8.

Art gothique et la r, 1899.

Cesare De Seta. L' arte del viaggio: Città, paesaggi e divagazioni tra passato e futuro. Rizzoli, 2016-06-16T00:00:00+02:00, p. 45—. ISBN 978-88-586-8511-2.

Jacques Rossiaud. Amori venali: La prostituzione nell'Europa medievale. Gius. Laterza & Figli Spa, 2014-01-10T00:00:00+01:00, p. 82—. ISBN 978-88-581-1122-2.

Giuseppe Cassio. Arte sacra nell'Umbria meridionale: sguardo d'insieme. Ufficio per i beni culturali ecclesiastici, Diocesi Terni-Narni-Amelia, 2007.

Cesare De Seta. Luoghi e architetture perdute. Laterza, 1986. ISBN 978-88-420-2777-5.

Robert Sabatino Lopez. Storia delle colonie genovesi nel Mediterraneo. Zanichelli, 1996. ISBN 978-88-211-6605-1.

Bibliografía

- Pablo Castro: Un estado de la cuestión sobre las Andanças e viajes de Pero Tafur
KILINÇ, Hakan, Pero Tafur Seyahatnamesi, Kitap Yay?nevi, ?stanbul 2016.
- JIMÉNEZ DE LA ESPADA, Marcos, «Introducción» a su ed. Andanças é viajes de Pero Tafur por diversas partes del mundo avidos (1435-1439), Madrid, Impr. de M. Ginesta, 1874. Colección de libros españoles raros ó curiosos, t. 8.
- OLIVER Y ESTELLER, Bienvenido, «Viaje de Pedro Tafur por el imperio germánico en los años 1438 y 1439. Las hermandades de Castilla en tiempo de Enrique IV», Boletín de la Real Academia de la Historia, 14, 1889, págs. 379-389. Ficha en cervantesvirtual.
- RAMÍREZ DE ARELLANO, Rafael, «Estudios biográficos: Pero Tafur», Boletín de la Real Academia de la Historia, 41, 1902, págs. 273-298. Ficha en cervantesvirtual.
- STEHLIN, Karl y Rudolf Thommen, «Aus der Reisebeschreibung des Pero Tafur, 1438 und 1439», Basler zeitschrift für geschichte und altertumskunde, 25, 1926, págs. 45-107. Archivo.
- CARTELLIERI, Otto, «Pero Tafur, ein spanischer Weltreisender des 15. Jahrhunderts», Festschrift Alexander Cartellieri zu seinem sechzigsten Geburtstag dargebracht von Freunden und Schülern, Weimar 1927.
- VIVES, José, «Andanças e viajes de un hidalgo español (Pero Tafur, 1436-1439) con una descripción de Roma», Analecta Sacra Tarraconensia, 19, 1946, págs. 123-215.
- LÓPEZ ESTRADA, Francisco, «Pedro Tafur, trotamundos (medieval)», Historia 16, 98, junio 1984, págs. 111-118; 99, julio 1984, págs. 111-121.
- CARRIZO RUEDA, Sofía, «Tractado de las andanças e viajes de Pero Tafur», en José Manuel Lucía Mejías y Carlos Alvar Ezquerro, Diccionario filológico de literatura medieval española: textos y transmisión, Madrid, Castalia, 2002.
- VILLALBA RUIZ DE TOLEDO, Francisco Javier, «El viaje de Don Pero Tafur (1436-1439)», Arbor, n.º 711-712, 2005, págs. 537-550. ISSN 0210-1963
- PÉREZ PRIEGO, Miguel Ángel, «Pero Tafur y sus Andanças e viajes», estudio a su ed. Andanças e viajes, Sevilla, Fundación José Manuel Lara, 2009.
- «Encuentro del viajero Pero Tafur con el humanismo florentino del primer cuatrocientos», Revista de Literatura, 2011, enero-junio, vol. LXXIII, n.º 145, págs. 131-142. Archivo en formato pdf. ISSN 0034-849X
- MOLINA MOLINA, Ángel Luis, «Pedro Tafur, un hidalgo castellano en Tierra Santa y Egipto», Cuadernos de turismo, 27, 2011, págs. 641-662. Archivo en pdf
- CASTRO HERNÁNDEZ, Pablo, «Un estado de la cuestión sobre las Andanças e viajes de Pero Tafur: discusiones historiográficas y problemáticas de estudio», Revista Electrónica Historias del Orbis Terrarum, 26 de noviembre de 2013. Archivo en formato pdf

Obres

- Ediciones de las Andanzas y viajes de Pedro Tafur en Internet Archive.
- Marcos Jiménez de la Espada (ed. lit.), Andanças é viajes de Pero Tafur por diversas partes del mundo avidos (1435-1439), Madrid, Impr. de M. Ginesta, 1874. Colección de libros españoles raros ó curiosos, t. 8.
- Estudios sobre Pedro Tafur. En dialnet.
- Enrique García Sánchez, «Libros de viaje en la península ibérica durante la Edad Media: bibliografía», Lemir, n.º 14, 2010, págs. 353-402.

Estudis

- Rafael Beltrán Llavador, «Los libros de viajes medievales castellanos. Introducción al panorama crítico actual: ¿cuántos libros de viajes medievales castellanos?», Revista de Filología Románica, n.º extra 1, 1991, págs. 121-164. Ejemplar dedicado a: Los libros de viajes en el mundo románico. ISSN 0212-999X
- Franco Meregalli, «Las memorias de Pero Tafur», Dicenda, 6, 1987, págs. 297-305. Archivo en pdf.
- Francisco Javier Villalba Ruiz de Toledo, «El viaje de Don Pero Tafur (1436-1439)», Arbor, 711-712, 2005, págs. 537-550.
- Ramón Jiménez Fraile, «Pedro Tafur: el primer turista español», Sociedad Geográfica Española, n.º 33, 2009, págs. 100-112. ISSN 1577-3531
- Miguel Ángel Pérez Priego, «Encuentro del viajero Pero Tafur con el humanismo florentino del primer cuatrocientos», Revista de Literatura, 2011, enero-junio, vol. LXXIII, n.º 145, págs. 131-142. format pdf. ISSN 0034-849X
- Pablo Castro Hernández, «Un estado de la cuestión sobre las Andanças e viajes de Pero Tafur: discusiones

Enllaços externs

Dialnet: Un estado de la cuestión sobre las Andanças e viajes de Pero Tafur

Registres d'autoritat

WorldCat

CANTIC: a11668404

BNE: XX1132643

BNF: cb15004846b

GND: 104312629

LCCN: n85053021

VIAF: 59360789

ISNI: 0000 0000 6148 6543

SUDOC: 080100147

BIBSYS: 90723155

Bases d'informació

GEC: 0064895